

[Transcript] DS Vandaag / Extra: De avond dat terrorisme terugkeerde naar België

Dit is Vandaag, de dagelijks podcast van de standaard. Ik ben Alexander Lippenveld.
Brussel werd maandag opgeschrikt door een aanslag.
Twee mensen werden na bij het Centelletteplein doodgeschoten, een derde raakte gewond.
Alle drie waren ze Zweden, die in Brussel waren voor de voetbalmatch tegen de rode duivels.
De dader die dinsdagochtend doodgeschoten werd in een café in Schaarbeek,
zei in een video dat hij de aanslag pleegde in naam van IS.
Is moslim extremisme echt terug en waarom viseerde de dader Zweden?
De vreselijke terroristische aanslagen raken ons allemaal.
Terrorisme is gerecht tegen mensen overal.
Daders willen angst, wandrouwen en verdeeltijd zijn in onze vrije samenleving.
Terroristen moeten begrijpen dat ze nooit in een opzet zullen slagen.
Ze zullen onze vrije samenleving nooit onderwerpen.
Met hun haten en geweld toenen ze eigenlijk vooral hun machteloosheid.
Terrorisme zal ons nooit kunnen verslaan.
Nikolas van Ecke van onze binnenlandredactie behoorde net premier de Chrome met een duidelijke boodschap.
Ons land werd maandagavond opgeschrikt door een terroristische aanslag in Hartje Brussel, vertel eens.
Inderdaad, in Centrum Glessel, aan het Centrelettenplein op de kleine Rengens,
dat is een man rondkwoord na zeven begonnen schieten.
Hij kwam daartoe op een scooter, had een oorlogswapen bij zich, is dan begonnen schieten.
Volgens de informatie die we hebben zijn daarbij twee Zweden omgekomen.
Een derde man is zwaar gewond geraakt.
Zoals dat gauwt met zo'n aanslagen ging het uiteraard heel snel,
maar opvallend hierbij was dat beelden van voor, tijdens en na de aanslag snel online raakte verspreid.
Via sociale media, waardoor de feiten op zich wel snel duidelijk werden.
Inderdaad, viseerde hij echt de Zweden, weten we dat?
Daar wordt van uitgegaan, want vrij koord na de aanslagen heeft op Facebook iemand de video geplaatst, waarschijnlijk de daderself,
waarin hij de aanslag opeist en aan van islamitische staat en zegt dat hij ook Zweden heeft gedood.
Nu dat motief van de man, dat hij er mogelijk mee te maken,
dat in Zweden al enkele maanden commostie is rond koranverbrandingen,
dat heeft ook gaat tot diplomatieke moeilijkheden en zo geluid
en lijkt nu ook helaas door te cypelen naar onze hoofdstad.
Dat laatste vertelde ook premier De Kroo op een inderhaast bij een groepenpersconferentie.
We hebben gezien dat in de loop van de avond er een boodschap op de sociale netwerken werd geplaatst
en die werd opgenomen door een persoon die beweerde de dader te zijn.
De man beweerde geïnspireerd te zijn door de islamitische staat.
In dezelfde verklaring werd de Zweedse nationaliteit van de slachtoffers genoemd
als het waarschijnlijk motief voor de aanslag.
Nicolas, weten we of hij alleen handelde?
Daar ziet het momenteel naar uit, maar dat moet allemaal nog worden bevestigd door de onderzoek.

[Transcript] DS Vandaag / Extra: De avond dat terrorisme terugkeerde naar België

Vanmorgen is de man dan neergeschoten bij een café en schaarbeek.
Het is nog onduidelijk wat zijn toestand is.
Er waren pogingen om hem te renneren, maar hij zou in dat dienst zijn overleden.
Was dat dichtbij waar hij woont of waar de aanslag plaatsfond, waar hij uiteindelijk is gevat?
Ja, het is wel op een eindje.
Het is allemaal in het noorden van Brussel.
Het is niet de zuidrand of zo van Brussel.
Het ligt een eindje van elkaar als schaarbeek en de plaats delikt.
De man had ook wel een band met schaarbeek.
Hij zou daar hebben gewoond, maar was mogelijk in tussend verhuisd.
Opnieuw zijn er allemaal zaken die verder zouden moeten blijken in het parcours van de man.
Nu, wat wel een geweten is, is dat hij al sinds 2016 in ons land zou zijn geweest.
Hij had ook al een beveil tot verlaten van de grondgebied gekregen.
Dus dat wil zeggen dat hij eigenlijk geen verblijfsrecht had in ons land.
We luisteren even naar wat de staatssecretaris de moor van asiel en migratie over de man vertelde op VRT.
In oktober 2020 heeft hij een negatieve beslissing gekregen en kort nadien is hij van de radar verdwenen.
Hij werd op 12 februari 2021 amtholve geschrapd uit het Rijksregister door de gemeente.
Hij heeft ook nooit in een opvangcentrum verbleven bij VRT.
Nicolas, als ik het goed begrijp, de man had asiel aangevraagd en dat ze gewijgerd.
Precies dat hij een heer heeft, de Tunisische nationaliteit.
Hij is momenteel 45 jaar.
We luisteren ook even naar onze minister van Justitie, Fensal van Kwekenbornen, die op de persconferentie uitleg gaf bij het statuut en het profiel van de man.
De verdachte is een Tuniser van 45 jaar die asiel aanvraag in ons land in november 2019.
We zijn 2016 waarschijnlijk aangekomen in België en in november 2019 heeft hij dan asiel aangevraagd.
Als iemand genaasiel krijgt, moet hij of zij het grond spied verlaten, maar we weten allemaal dat dat problematisch is.
Dat dat heel slecht loopt.
Zeker met mensen met een woord Tunis is op de Algrijns nationaliteit die verdwijnen de illegaliteit.
In dit geval is de man verder radicaliseerd met als gevolg de feiten van gestroom.
De persoon was gekend bij de politie voor verdachte handelingen, voor mensensmokkel, voor illegaal verbleef en voor veiligheid van de staat.
In juli 2016 werd ons via een buitenlandse politiedienst onbevestigde informatie overgemaakt, dat de man een radicaliseerd profiel had en dat hij wilde vertrekken naar een conflictzone voor de GH.
Dat soort meldingen waren toen, zeker in die periode volle terreurcrisis, 2016 waren toen legio, er waren tientallen meldingen per dag van die aard.
Die informatie is toen onderzocht en er kon verder niks meegedaan worden.
Er waren signalen dus van die radicalisering en hij zou ook vandaag aanbod zijn gekomen op een vergadering tussen inlichtingendiensten en veiligheidsdiensten.
Dat is van een pijnlijk troefel dat net de avond voordien hij die aanslag dan pleegt.

En stond hij op de ook-atleest van terreurverdachten?

Nee, dat blijkt nog niet het geval te zijn.

De minister van Binnenlandse Zakenanalyse Verlinde zei dat hij opgenomen was in de databank van de politie vanwege feiten van gemeenrecht.

Kan je eens uitleggen wat dat juist is?

Ja, dat zou gaan om minder zware feiten naar terrorisme.

Dat ze nog altijd zeggen dat lichte feiten zijn.

In dit geval zou het gaan om mensen smokkel.

En hij stond ook in die databank geseint of liever opgenomen om willen van illegaal verblijven.

Dus het gegeven dat hij geen verblijfrecht had in ons land.

Nogmaals, dat zijn andere feiten dan terrorisme, overalitalisering.

Maar daardoor stond hij dus ook niet op die gemeenschappelijk gegevensbank van het ook-at en de andere inlichtingen en veiligheidsdiensten.

Ja.

Valt hier iemand iets te verwijten, Nicolas, het feit dat we die man niet kennen of niet genoeg monitorden of is dit iets wat we nooit kunnen vermijden?

Ja, het is vroeg om daarover uitspraken te doen.

Mij doet het wel denken aan de aanslag op een agent in november vorig jaar, de politie Manmongio, die in Schaarpijk als neergestoken door een man die vlak voor dien langs was geweest bij de politie.

Dat is een discussie om te staan over de vraag of hij moest worden opgenomen in de psychiatrie of niet.

Opnieuw nu blijkt dat die man wel op een radar stond dat er over dus vandaag een bijeenkomst ging zijn, maar dan heeft er hinderd dat er doden zijn gevallen.

Voor het hebben over de link tussen de aanslag en Zweden keren we even terug naar gisteravond en de match België-Sweden.

Bart lag aan van onze sportredactie.

Jij was daar.

Ja, dat was heel bevreemd.

Omdat je vlak voor het begin van de wedstrijd de eerste push-berichting kreeg van de Nieuws website dat er een aanslag gebeurd was.

Op het moment dat er een link werd gelegd met die Zwetsersupporters zag je de onrust wel toenemen.

Ik zat zelf ook na de persoonwoordelijke van de Belgische voetbalbond die druk in de were was.

Rechts schuin voor mij waren collega's van de Zwetsertelevisie die heel duidelijk aan het schakelen waren en je focus verlegde van het verslaan van een voetbalwedstrijd naar het verslaan van terror.

Op dat oorlog zag ik ook agenten in Brugger

en ook agenten in uniform op de Eretribune.
De Zwetserbondsvoorzitter werd weggeleid.
Er was contact met de bank van de Zwetsersploeg.
Niet met de spelers zelf.
Ik denk dat die van niks wisten.
De wedstrijd werd gewoon op gang gefloten.
Ook de meeste supporters waren echt wel in voetbalstemming.
Daar kon je afleiden uit het feit bijvoorbeeld
dat na ongeveer 20 minuten een Mexican wave
door de Belgische ingang gezet door het stadion ging.
Maar toen al zag je dat in het Sweedse vak,
die normaal is in enthousiast, zou je mee doen
zeker omdat het Sweed op dat ogenblik op voorsprong stond,
dan niet iedereen eigenlijk de handen in de luchtstak.
En dan merkte je dat er toen een deel van de fans
wel wist wat er aan de gang was.
En tijdens de rust kwam dan toch heel snel
dan de signalen dat de spelers eigenlijk
zodra zij ingelicht waren dat zij niet meer zagen zitten
om voor te spelen.
Wat gebeurde er na die beslissing
en duurde dan nog ongeveer in kwartier
voor de stadion Omroeper Lietweten
en dat was dan rond 10 uur.
De 2000 had al een kwartier begonnen
dus iedereen wist er iets aan de hand.
Men heeft dan gezegd van kijk voor je veiligheid
blijf op je plaatsen.
En daar zijn die supporters dan 2 uur gebleven.
En ik moet zeggen, ik was zwaar onder de indruk
eigenlijk van de sereniteit bij het publiek
zowel Belgische als de Sweedse fans
die waren duidelijk niet op hun gemak
maar zeer waardig en beheerst gedragen.
Tweeer gewacht eigenlijk totdat
meer duidelijkheid kwam over
dat ze politiebegeleiding zouden krijgen
om het stadion te verlaten.
Maar van paniek was geen sprake.
Nee, daar heb ik toch weinig van gemerkt.
Hier en daar wel geïsoleerde gevallen
van enkele individuele mensen
wie het te veel werd gaan de weg
en de mensen beginnen zichzelf

moet in te zingen.

Dat was ook veel wederzijds respect
tussen het Belgische en het Sweedse vak
waarbij de Belgische dan
de Sweedse en de Sweedse skandeerden
de Sweedse dan terug
de Belgische skandeerden
de Appelaus langs beide kanten voor elkaar.
Er werden lichtjes op gezeams aangestoken
als teken van hoop.

Iedereen zoekt samen tussen ons.
Dus er was eigenlijk wel
een hartverwarmende sfeer van verbondenheid
tijdens dat tweeën wachten
en dan om de kwartier twintig minuten
kwam de stadionspeaker tussen
die eigenlijk steeds dezelfde boodschap had
van, alsjeblieft, blijf op je plaats
maar die ook zei van
die pluimgaf voor de verpeelde gehouding
van de supporters
en die de mensen aanmoedigden
om vooral rustig te blijven zitten
en heel duidelijk de boodschap mee te geven
van de veiligste plaats op dit moment
is in het stadion.

Dominik Minton van onze Buitenland Redactie.

Er kwamen twee Zweden
om bij die aanslag maandag
en derde raakte zwaar gewond.

Heel specifiek,
de man viseerde
Zweden, Swede mensen, waarom?
Het is niet helemaal zeker
dat hij Zweden viseerde
maar als wijster wel op,
de mannen waren het uiteindelijk herkenbaar
als Zweden
door een geelblauwe schaals
van de voetbalploeg.

Het lijkt wel zeker
dat hij de Zweden viseerde.
Ja, achteraf zei hij dat ook
in een video waarin

de aanslag op eisten, zeg maar.
Ja, vertel, waarom die Zweden
wat hebben die daarmee te maken?
Wel, de Zweden trekken al een tijdje
de aandacht van de moslims,
zeker van de radicalen moslims
omdat daar,
sinds begin dit jaar,
zijn daar Koranverbrandingen aan de gang.
Niet alleen in Zweden, maar ook in Denemarken.
En die trekken steeds meer aandacht
omdat Zweden ook Litwe
wil worden van de NAVO.
Turkije, president Erdogan,
schouwt dat voorlopig nog altijd tegen.
Dus zijn belangrijkste bezwaar
tegen Zweden is omdat ze niet genoeg deden
tegen de strijd tegen de PKK,
de PKK-strijders, de goede strijders,
die hebben schouwd als terroristen
en die krijgen volgens Erdogan te veel vrijheid
in Zweden.
Dus hij wil de tweede daar harder tegen optreed.
Maar dan kwamen die Koranverbrandingen er nog eens bij
en hij zei van, ja, kijk,
het is meer dan de druppel voor...
Dus dat debat is daar al een tijdje bezig
in Zweden.
Er zijn dus ook protesten geweest
in veel moslimlanden, in de Arabische wereld,
maar ook in Pakistan,
tegen die Koranverbrandingen.
In die mate zelfs dat ook ambassadeurs
op het matje zijn geroepen.
In Denemarken is het van hetzelfde niveau
omdat dat debat echt erg bezig is van
wat moeten wij hier nu mee doen
met die protestacties.
Wie zijn die aanstokers van die Koranverbrandingen?
Eigenlijk gaat alles terug naar een
zeker rasmus paludan.
Dat is een den.
Maar ook een politicus.
Hij heeft een partij opgericht.

Hij was actief in een rechtse partij.
Hij is daaruit gezet.
Hij staat in zijn eigen partij opgericht.
Heel extreem rechts.
Hij is daarmee naar de verkiezingen getrokken.
In Denemarken heeft de kiesdrempel niet gehaald.
Dus als politicus stelt hij niet veel voor.
Hij was ook een academicus.
Hij gaf les aan de rechte faculteit
aan de universiteit in Kopenhagen.
Maar de man is heel erg geobsedeerd
door de islam.
Hij heeft de Koranverbrandingen.
Hij dreigde daarmee.
Hij is dus die Korans gaan verbranden.
Eerst aan de Turks-Ambassade in Stockholm.
Hij heeft ook na volging gekregen.
Een aantal Irakse vluchtelingen
die in Zweden als hij hadden gekregen
Christenen
hebben hem gevolgd in die acties
en zijn ook Korans beginnen te verbranden.
En dat heeft geleid tot
in allerlei steden zijn er
zware rellen geweest ondertussen.
Dus in de zomermaanden is dat echt
gebarste.
En vorige maand nog is in Malmö
stad dicht tegen Kopenhagen.
Derde stad van Zweden.
Aan de Brug.
Waar ook een grote moslim en migranten bevolking
woont.
Zijn er opnieuw zware rellen geweest.
Dus moslim jongeren
die dus zijn beginnen
protesteren tegen die Koranverbrandingen.
Politieers moeten optreden.
Grote rellen in de hele stad.
Waarom die
koranverbrandingen eigenlijk?
Ja, dat blijft.
Dan heeft in duidelijk extreemrechts
een heel erg anti-islam

diskoer.

Hij is ook een provocateur.

Hij heeft geen grote aanhengen.

In Zweden wordt hij weggezet

als een beetje een gek

en een figuur in de marge.

Maar hij krijgt wel

een navolging.

Bij een kleine groep.

De partij die hij heeft opgericht

en de extreem lijn of de rechte lijn

wordt dat genoemd.

Dus hij is heel erg fundamentalistisch anti-islam.

Hij is ervan overtuigd

dat moslims het ultieme gevaar zijn

voor onze samenleving.

Hij is aanhanger van de omvolkingstheorie

die ook hier in België wel wat navolging

krijgt.

Hij is ervan overtuigd dat de scandinavische bevolking

bedreigd wordt door al die toestroom

van moslimmigranten.

Dat zit heel diep in zijn overtuiging.

En wordt hij dan niet opgepakt

dan zetten tot haat.

Hij is al eens gearisteerd geweest.

Maar die Koran verbrandingen is heel speciaal

voor denemarken in Zweden.

De twee landen hebben gelijk geen blasfemiewetten.

Die bestonden daar

maar die hebben ze eigenlijk afgeschaft.

De Zweden al in de jaren 70

en de Denen in 2017, als ik me niet vergis.

De vrijheid van meningsuiting

is heilig in de scandinavische landen.

Zeker in Zweden zit dat heel diep

in de aard van die samenleving.

En ze vinden dat boeken moeten kunnen verbrand worden.

Dat is een uiting van

recht op vrije meningsuiting.

Ze hebben wel wetgeving rond

aanzetten tot haat en tot racisme.

Maar die wetgeving

is moeilijk toepasbaar op die

Koran verbrandingen.
Dus ze zijn van je kan dat dan toch
niet toepassen op die Koran verbrandingen.
Allowel
ze er nu toch wel van aan het terugkomen zijn.
De Deense regering heeft
in augustus een wetsvoorstel ingediend
omdat slecht omgaan
met heilige boeken in het openbaar
dat daar toch pal en perk aan moet gesteld worden.
Dus dat wijster op dat ze
aan het schuiven zijn
in de richting van misschien moeten we daar
toch mee stoppen.
In Zweden ligt dat toch nog gevoelig.
Daar zit die vrijheid van meningsuiting
nog veel dieper in die samenleving.
Heel veel Zweden vinden
waarom mogen wij geen boeken verbranden.
Moeten wij toegeven
aan extremistische moslims die daar niet tegen kunnen.
Het is een beetje hetzelfde
de moa met cartoon zijn.
Ook in de Deense krant gepubliceerd.
Toen ook al
niemand begreep waarom.
Toen moest onderduiken, is doodsbedreiging
gekregen, aanslagen op zijn leven geweest.
Ja, de denen
vonden dat, mochten kunnen
dat hun samenleving daar niet aan mag toegeven.
Dus dit is hetzelfde
debat dat het een beetje dat speelt.
Maar je ziet dus wel ja, die druk wordt
nog steeds groter en de Zweden
hebben dus ook een terreurniveau verhoogd
van 3 naar 4.
Dat is nog het 1 naar hoogste niveau.
Wat ik nu net
hoor van de Zweedse inrichtingendiensten
is dat ze wel geen reden zien
om het nu nog nieuw extra te verhoogd.
Dus volopig blijft het op 4.
Maar ik zeg het, dat debat is bezig

in de Zweedse politiek.

Er is nu een dodelijke aanslag geweest.

Is het de eerste keer

dat een dader expliciet

verwijst naar

de Zweden

Ja, dus ik zeg het, er zijn

rellen geweest in Zweden in Maken

zware rellen.

Maar er zijn geen doodgevallen. Dus de 2

Zweden die nu zijn doodgezoten in Brussel zijn

volgens mij de eerste doodlijke slachtoffers

van heel de Koran-questie.

Ja, het is een trist primeur.

Het is een trist, zo zou je zeggen.

Dominique Minten, dankjewel.

Wacht even aan.

Dit was vandaag

de dagelijkse podcast van de standaard.

Bedankt voor het luisteren.

Op Spotify, Apple Podcast

of één der welk ander podcastplatform.

In onze gratis FDS podcast

kan je niet alleen ons werk beluisteren

maar ook de beste podcasttips

terugvinden. Alle credits van de podcast

die je net hoorde, vind je op standaard.be

het Schijne Streep podcast.

Reageren kan via podcast

adstandaard.be

TV Gelderland 2021